

JOHN BOYNE

AQUESTA CASA ESTÀ EMBRUIXADA

Empúries

narrativa

Una brillant història de fantasmes de l'autor
d'*El noi del pijama de ratlles*

John Boyne

Aquesta casa està embruixada

Traducció de Mercè Santaulària

Editorial Empúries

Barcelona

Títol original: *This house is haunted*

© John Boyne, 2013

Tots els drets arreu del món estan
reservats a John Boyne

Primera edició: abril del 2014

© de la traducció: Mercè Santaulària Campillo, 2014

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,

Editorial Empúries

info@grup62.com

www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Impressió: Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 5.567-2014

ISBN: 978-84-9787-930-9

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor
qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions
establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español
de Derechos Reprográficos, www.cedro.org)

si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

U

Londres, 1867

Culpo Charles Dickens de la mort del meu pare.

Quan provo de determinar el moment en què la meua vida va passar de la serenor a l'horror, el moment en què els esdeveniments naturals es van tòrcer fins a límits indescriptibles, em veig asseguda a la sala de casa, un edifici menut situat en una renglera d'habitatges idèntics, a prop de Hyde Park, observant les vores esfilagarsades de l'estora de la llar de foc i rumiant si havia arribat l'hora de comprar-ne una de nova o si per contra intentava arreglar aquella jo mateixa. Un grapat de pensaments domèstics, senzills, ben mirat. Era un matí passat per aigua, en què queia un plugim indecís però constant, i, quan vaig apartar la vista de la finestra, vaig copsar el meu reflex al mirall de damunt la llar de foc. No em va satisfer gens la meua aparença. Tot i que certament mai no havia estat bonica, aquell dia se'm veia la pell més pàl·lida que de costum, no em lluïen gens els cabells i, a sobre, els duia esbullats. I com que, mentre estava asseguda —amb els colzes damunt la taula i una tassa de te a les mans—, les espatlles em quedaven lleugerament encorbades, vaig provar de relaxar-me amb la intenció de corregir la postura. I, aleshores, vaig actuar com una ximpleta: em vaig somriure a mi mateixa,

amb l'esperança que una manifestació de complaença milloraria aquella estampa. De sobte, però, em vaig espantar en veure un segon rostre al mirall, més petit que el meu, que em fitava des de la part inferior.

Vaig ofegar un crit, em vaig posar la mà al pit i, tot d'un plegat, vaig esclafir a riure per la meva beneiteria, ja que la imatge que veia no era altra cosa que el reflex d'un retrat de la meva difunta mare penjat a la paret de darrere la cadira. El mirall reproduïa, l'una a tocar de l'altra, la nostra semblança, i val a dir que jo no sortia gaire ben parada de la comparació, ja que la mare havia estat una dona molt atractiva. Tenia uns ulls grossos i vius, mentre que els meus eren esquifits i apagats; ella mostrava un contorn de mandíbula molt femení, i en canvi el meu tendia a una masculinitat poc delicada; i ella era esvelta, i jo sempre havia presentat una figura enorme i poc harmònica.

No cal ni dir que jo ja havia vist moltes vegades aquell retrat. Feia tant de temps que estava penjat en aquella paret que potser fins i tot ja em passava desapercebut, tal com sovint ignorem tot allò que ens envolta habitualment, ja siguin els coixins dels seients o els éssers estimats. De tota manera, aquell matí em vaig fixar en el rostre de la mare, i vaig tornar a sentir dolor per la seva pèrdua, malgrat que feia més d'una dècada que havia transitat d'aquest món a l'altre, quan jo només era una criatura. I aleshores vaig reflexionar sobre el més enllà, em vaig preguntar on devia haver anat a parar el seu esperit després de la mort, i també vaig sentir curiositat per saber si havia estat vetllant per mi tots aquells anys, gaudint dels meus escassos triomfs i patint pels meus nombrosos errors.

La boira matinal començava a planar damunt el carrer, i el vent s'entestava a davallar per la xemeneia amb una força tal, que provocava un deixant amb les pedretes que es desprenien dels murs. I la ràfega només minvava lleument quan s'escolava a la cambra, de manera que em veia obligada a

ajustar-me el xal per abrigar-me les espatlles. Vaig tremolar i vaig frisar per tornar a l'escalfor del llit.

El que em va arrencar dels meus pensaments, però, va ser un crit de joia del pare, que seia just davant meu, amb el plat d'arengs amb ou a mig acabar i fullejant les planes de l'*Illustrated London News*. Aquell exemplar havia esperat que algú se'l llegís des del dissabte anterior, damunt una tauleta de l'estança on sèiem, i aquell mateix matí m'havia passat pel cap de llençar-lo, però un impuls desconegut havia fet decidir el pare de donar-hi un cop d'ull durant l'esmorzar. Ben sorpresa, vaig alçar la mirada. Qualsevol hauria dit que el pare s'havia ennuegat, però l'esverament li il·luminava la cara. Va doblegar l'exemplar i va donar-hi copets, tamborinejant els dits, mentre me'l passava.

—Mira, filleta —va dir—, quina meravella!

Vaig agafar el setmanari i vaig examinar la pàgina que m'indicava. Em va fer l'efecte que l'article parlava d'un congrés importantíssim que tindria lloc a Londres abans de Nadal i en què es tractarien qüestions relacionades amb el continent nord-americà. En vaig llegir alguns paràgrafs, però ben aviat em vaig perdre per culpa del llenguatge polític, que semblava concebut per fer reflexionar el lector i alhora encuriosir-lo, i llavors vaig adreçar la mirada al pare, tota confosa. Mai no havia mostrat, ell, cap mena d'interès per les qüestions americanes. Fins i tot en més d'una ocasió havia manifestat la convicció que els individus que vivien a l'altre costat de l'oceà Atlàntic no eren més que bàrbars, uns pocavergonyes hostils a qui mai no s'hauria d'haver permès la independència, un acte de deslleialtat vers la Corona pel qual el nom de Portland s'hauria de maleir per sempre més.

—I doncs, què passa? —vaig preguntar—. No deus voler assistir-hi per manifestar-t'hi en contra, oi? El museu no veuria amb gaire bons ulls la teva activitat política, m'imagino.

—Què? —va preguntar ell, estranyat per la meva respos-

ta, i seguidament va brandar el cap amb moviments ràpids—. No, no —va fer—. No parlo de l'article sobre aquells desvergonyits. Mantinguem-nos-en al marge, que prou que han esguerrat les coses, i tant me fa la condemna que els caurà al damunt. No; mira a l'esquerra, l'anunci del lateral.

Vaig tornar a agafar la publicació i de seguida em vaig adonar a què es referia. S'hi anunciava que Charles Dickens, novel·lista mundialment famós, llegiria un fragment d'una obra seva l'endemà, divendres al vespre, en un auditori de Knightsbridge que quedava a una mitja hora a peu des d'on vivíem. Es recomanava puntualitat a les persones interessades a assistir-hi, ja que era ben sabut que el senyor Dickens sempre atreia un públic nombrós i entusiasta.

—Hi hem d'anar, Eliza! —va cridar el pare, amb un somriure delerós i clavant queixalada a l'areng per celebrar-ho.

El vent va desprendre una lloseta de pissarra de la teulada, i, quan la va fer caure a terra, es va esmicolar. Se sentia fressa al ràfec.

Em vaig mossegar el llavi i vaig tornar a llegir l'anunci. Feia més d'una setmana que el pare no es podia treure de sobre un refredat que li havia carregat molt el pit, i l'afecció no mostrava indicis de millora. Dos dies abans havia visitat un metge que li havia receptat un flascó d'un líquid apegalós de color verd; el vaig haver d'obligar a prendre-se'l però, a parer meu, la medecina no va fer gaire res. En tot cas, el pare semblava empitjorar.

—Creus que és assenyat? —li vaig preguntar—. Encara no t'has refet de la malaltia i fa un temps de llops. Seria més prudent que et quedessis a casa, davant de la llar de foc, un parell de dies més; no trobes?

—Bajanades, reineta —va respondre, fent que no amb el cap i mostrant consternació per voler privar-lo d'aquella gran satisfacció—. Estic pràcticament refet del tot, t'ho ben asseguro. Demà al vespre tornaré a ser el de sempre.

I com si volgués desmentir aquella afirmació, tot seguit va deixar escapar un estossecc ronc i interminable que el va obligar a apartar-se de mi i que li va anar enrogint el rostre i li va omplir els ulls de llàgrimes. Vaig córrer cap a la cuina, vaig omplir un got d'aigua, l'hi vaig col·locar al davant i ell en va beure un bon glop. En acabat em va dedicar un somriure més que murri.

—Ja està sortint del meu organisme —em va dir—. T'asseguro que em recupero a cada hora que passa.

Vaig mirar per la finestra. Si hagués estat primavera, si el sol hagués brillat entre les branques dels arbres en flor, potser m'hauria convençut. Però no érem a la primavera; érem a la tardor. I em semblava imprudent que s'arrisqués a caure encara més malalt per sentir parlar en públic el senyor Dickens, tenint en compte que les paraules del novel·lista es podien ubicar de manera més adequada entre les cobertes dels seus llibres.

—Esperem a veure com et trobes demà —vaig apuntar, amb intenció conciliadora, ja que no calia prendre cap decisió en aquells moments.

—No; decidim ara i enllestim la qüestió —va insistir, apartant el got d'aigua i agafant la pipa. Amb uns copets, en va buidar les restes de tabac de la nit anterior i seguidament la va omplir amb la seva marca preferida, la que fumava des de jove. Una coneguda aroma de canyella i castanyes va serpentejar per l'estança cap a mi; el tabac del pare desprenia un toc intens d'espècies, i quan percebia aquella aroma, allà on fos, sempre em feia pensar en el caliu i confort de casa.— El museu m'ha donat permís per no anar a treballar fins a final de setmana. Avui i demà em quedaré tot el dia a casa i així al vespre ens posarem els abrics i anirem junts a escoltar com parla el senyor Dickens. No m'ho perdria per res del món.

Vaig sospirar i vaig assentir en silenci, ja que sabia que, per més que el pare confiés en els meus consells, estava totalment decidit a tirar endavant aquella decisió.

—Formidable! —va cridar, mentre encenia un llumí i el deixava cremar uns segons per dispersar el sofre abans d'acostar-lo a la cassoleta de la pipa i xuclar pel broquet, amb una satisfacció tan plena que no vaig poder evitar somriure davant aquell devessall de delit.

La foscor de la cambra, en conjunció amb la barreja de lluissors projectades per les espelmes, el foc i la pipa, proporcionava un aspecte d'una finor sobrenatural a la pell del pare, i a mi se'm va anar esvaint el somriure en adonar-me que s'estava fent gran. Em vaig preguntar quan s'havien modificat tant els nostres papers, fins al punt que jo, la filla, li havia de concedir el permís per sortir a ell, el pare.

DOS

El pare sempre havia estat un lector voraç. Havia aplegat una biblioteca de volums acuradament seleccionats al despatx de la planta baixa, una estança on es retirava quan volia estar sol amb els seus pensaments i records. En una de les parets s'hi arrengrava una col·lecció de llibres dedicats al seu àmbit d'estudi, l'entomologia, una matèria que l'havia fascinat des de petit. Em va explicar que, quan era menut, tenia els seus pares gairebé horroritzats perquè guardava desenes d'exemplars d'insectes vius en una caixa de vidre que deixava en un racó de la seva habitació. Al costat contrari, hi tenia una altra vitrina, per mostrar-ne els cadàvers *post mortem*. L'evolució natural dels insectes, escenificada a un costat i a l'altre del dormitori, era una font de grans satisfaccions per a ell. No els volia veure morir, i ara, ja que s'estimava més estudiar-ne els hàbits i les interaccions mentre encara eren vius, però era un infant diligent, ell, i per això s'esmerçava a dur un diari en què detallava el comportament de les bestioles durant el desenvolupament, l'edat adulta i la descomposició. Com calia esperar, les minyones es queixaven quan havien de fer endreça a l'habitació —n'hi va haver una que fins i tot va plegar com a protesta quan li van demanar que hi entrés a netejar— i la seva mare es negava a ficar-hi els peus. (En aquella època, la família tenia diners, circumstància que explica la presència

de servei domèstic. Un germà més gran, que ja és mort de fa anys, va dilapidar l'herència, de manera que nosaltres vam gaudir molt poc de luxes com aquell.)

Aplegats al costat dels volums que descrivien el cicle vital dels tèrmits reina, el tracte intestinal dels banyarriquers i els hàbits d'aparellament dels estrepsípters, hi havia un seguit de lligalls amb la correspondència que havia mantingut al llarg dels anys amb el senyor William Kirby, el seu meticolós mentor, que li va oferir la primera feina remunerada el 1832 —quan el pare acabava d'arribar a la majoria d'edat—, com a ajudant al nou museu de Norwich. Posteriorment, el senyor Kirby es va endur el pare a Londres perquè l'ajudés a fundar la Societat d'Entomologia, i aquell càrrec, amb el temps, el convertiria en conservador d'insectes al Museu Britànic, una feina que l'entusiasmava. Jo no compartia aquella passió. Els insectes em repugnaven força.

El senyor Kirby havia mort feia uns setze anys, però al pare encara li agradava rellegir les seves cartes i notes, delectant-se especialment a resseguir el progrés de les adquisicions que havien conduït la Societat, i en última instància el museu, a posseir una col·lecció magnífica.

Tot aquell material —«els llibres d'insectes», tal com jo m'hi referia de broma— estava acuradament arranjat als prestatges, a la paret que hi havia a tocar de l'escriptori, segons una ordenació tan curiosa que només el pare era capaç d'entendre plenament. A la paret contrària, però, al costat d'una finestra i una butaca de lectura on hi havia més llum, hi tenia desada una sèrie més reduïda de llibres, tot novel·les, i l'autor que predominava en aquells prestatges era, evidentment, el senyor Dickens, a qui el pare considerava inigualable.

—Si mai escrivís una novella sobre una cigala o un saltamartí en comptes d'un orfe —vaig comentar una vegada—, caram, em sembla que llavors tocaries el cel amb els dits.

—Estimada, oblides *El grill de la llar* —va contestar el

pare, a qui ningú superava en el coneixement de l'obra del novel·lista—. Per no parlar de la petita família d'aranyes que van establir casa al pastís de noces sense tastar de la senyoreta Havisham. O les pestanyes de Bitzer a *Temps difícils*. Com les descriu? Com les antenes d'insectes atrafegats, si la memòria no em falla. Sí, els insectes apareixen sovint en l'obra de Dickens. Només és qüestió de temps abans no els dediqui un volum més important. Crec fermament que és un autèntic entomòleg.

Jo, que he llegit la majoria d'aquestes novel·les, no estic tan segura que sigui cert, tot això, però no era pas pels insectes que el pare llegia Dickens; era per les històries. De fet, la primera vegada que recordo veure somriure el pare després de la mort de la mare, després que jo tornés de ca les tietes, que vivien a Cornualla, va ser quan rellegia *Els papers pòstums del Club Pickwick*; el protagonista tenia el poder de fer-li saltar les llàgrimes de tantes riallades que li provocava.

—Eliza, has de llegir això —em va dir quan tenia catorze anys, entaforant-me un exemplar d'*El casallot* a les mans—. És una obra d'un mèrit extraordinari i molt més adaptada als temps que corren que aquells fulletons que tant t'agraden.

Vaig obrir el volum amb un sentiment d'aclaparament que es va intensificar quan vaig provar d'entendre el significat i el propòsit del litigi de Jarndyce i Jarndyce, però el pare tenia raó, és clar, ja que una vegada em vaig haver barallat amb aquells capítols inicials, la història es va desplegar davant meu, va fluir, i em vaig identificar plenament amb les experiències de l'Esther Summerson, a més de quedar profundament captivada per l'idil·li viscut entre ella i el doctor Woodcourt, un home honrat que se l'estima malgrat que ella té una aparença física gens agraciada. (En això, em podia equiparar força amb l'Esther, tot i que ella havia perdut la bellesa per culpa de la verola, i en canvi jo no havia trobat la meua ja ni d'entrada.)

Abans de tenir mala salut, el pare sempre havia estat un home vigorós. Fes el temps que fes, anava i tornava del museu a peu cada matí i cada vespre, i no utilitzava mai l'òmnibus que l'hauria dut directament de porta a porta, de casa al museu. Quan durant uns anys vam tenir cura d'un gos petaner que es deia Ulldebou, una bèstia molt més amable i tranquil·la que el maltractat company d'en Bill Sikes —el personatge d'*Oliver Twist*— encara feia més exercici, ja que sortia fins a Hyde Park dos cops al dia per fer un tomb amb el gos, li llançava una branca als Jardins de Kensington o el deixava córrer deslligat per la riba del Serpentine, on, en una ocasió, va assegurar que havia vist la princesa Helena asseguda a la vora de l'aigua, plorant. (Per què? No ho sé pas. El pare se li va acostar i li va preguntar per la seva salut, però ella li va fer un gest amb la mà perquè se n'anés.) No es ficava mai tard al llit i dormia profundament tota la nit. Menjava assenyadament, no bevia en excés i mai no estava ni massa prim ni massa gras. No hi havia motius per creure que no arribaria a una edat avançada. Però no va ser així.

Potser jo hauria d'haver estat més convincent quan vaig provar de dissuadir-lo d'anar a la xerrada del senyor Dickens, però en el fons sabia que, tot i que al pare li agradava fer la impressió que delegava en mi els afers domèstics, res no hauria pogut dir jo per impedir-li de fer el trajecte que travesava el parc fins a Knightsbridge. Malgrat la seva passió lectora, encara no havia tingut mai el plaer de sentir parlar en públic el gran escriptor, i era ben sabut que les actuacions que oferia el novellista dalt de l'escenari eren comparables, si no millors, a qualsevol representació que es pogués presenciar als teatres de Drury Lane o de Shaftesbury Avenue. I vet aquí per què no vaig dir res, em vaig sotmetre a la seva autoritat i vaig accedir a anar-hi.

—No t'amoïnis, Eliza —va dir quan sortíem de casa aquell divendres al vespre i jo li vaig suggerir que, com a mí-

nim, es posés dues bufandes, ja que feia un fred implacable i, tot i que el dia s'havia aguantat i no havia plogut, el cel es començava a agrisar. Però al pare no li agradava que li estiguessin tant al damunt i va optar per desoir el meu consell.

Vam anar fent camí, de bracet, cap a Lancaster Gate, i els Jardins Italians ens van quedar a l'esquerra quan vam travessar Hyde Park just pel mig a través del caminet central. Quan al cap d'uns vint minuts vam sortir per la Queen's Gate, em va semblar veure una cara coneguda que emergia entre la boira, i, en forçar la vista per identificar el rostre, vaig ofegar un crit; oi que no era sinó la mateixa imatge que havia vist al mirall el matí anterior, el reflex de la meva difunta mare? Em vaig agafar més fort al pare i em vaig aturar al carrer sense creure el que veia, i llavors ell es va tombar i em va fitar sorprès, just en el moment en què la senyora en qüestió sorgia del núvol d'efluvis i em saludava amb un cop de cap. Evidentment no era la mare —i ca!—, sinó una senyora que hauria pogut ser la seva germana, o una cosina, ja que dels ulls i el front s'hi assemblava d'una manera extraordinària.

Aleshores va començar a ploure inesperadament, amb ganes, i aquelles gotes generoses xopaven els caps i els abrics de la gent, que corria a buscar aixopluc. Vaig tremolar; vaig tenir un calfred que em va glaçar el moll de l'os. Un roure esponentós que s'alçava una mica més endavant oferia recer, i jo el vaig assenyalar, però el pare va fer que no amb el cap, alhora que donava copets amb el dit damunt el rellotge de butxaca.

—Si ens afanyem, hi serem en cinc minuts —va dir, caminant amb gambades més ràpides—. Si ens arrecerem, ens ho perdrem del tot.

Em vaig maleir per haver-me oblidat el paraigua, que havia deixat al costat de la porta durant la conversa sobre el nombre de bufandes, de manera que vam haver de córrer desprotegits a través dels bassals incipients en direcció a la

nostra destinació, i quan hi vam arribar, ja estàvem ben molls. Quan al vestíbul em vaig treure els guants xops, no parava de tremolar, i vaig desitjar ferventment tornar a ser davant de la nostra llar de foc, al caliu de casa. Al pare, que s'esperava al meu costat, li va sobrevenir un atac de tos que semblava haver-se-li format en les profunditats més recòndites de l'ànima, i vaig sentir menyspreu vers aquells assistents que li adreçaven una llambregada desdenyosa quan li passaven pel costat. Va trigar uns cinc minuts a recompondre's, i jo ja em disposava a cridar un cotxe de cavalls perquè ens dugués a casa, però ell no en va voler ni sentir parlar, se'm va avançar i va començar a travessar el vestíbul. I, tenint en compte les circumstàncies, em quedava cap altra opció que no fos seguir-lo?

A dins, potser s'hi aplegava un miler de persones, igual d'amarades per l'aigua, amb la mateixa sensació d'incomoditat, i una ferum de llana molla i transpiració inundava l'atmosfera. Vaig passejar la mirada pel meu voltant, amb l'esperança de localitzar una zona més tranquil·la on poguéssim seure, però com que en aquells moments gairebé tots els seients estaven ocupats, no ens va quedar cap altre remei que triar dos llocs lliures al centre d'una renglera; i va ser així com vam quedar envoltats per un públic que no parava d'esternudar i tremolar. Afortunadament, no vam haver d'esperar gaire, ja que al cap d'uns minuts el senyor Dickens en persona va fer acte de presència enmig d'un aplaudiment eixordador. Ens vam alçar per rebre'l i, en aclamar-lo entusiastament, es va fer evident que se sentia molt complagut, ja que va obrir els braços ostensiblement com si ens volgués abraçar a tots alhora, i va acceptar aquella rebuda tan fervent com si fos el seu deure.

No va fer mostra de voler aturar l'ovació i potser encara van passar cinc minuts ben bons abans no es va traslladar al davant de l'estrada, fent gestos amb les mans per indicar que

haviem de suspendre la nostra admiració uns moments i tornar a seure. No tenia gaire bon color de cara i duia la barba i els cabells força grenyosos, però el vestit i l'armilla que portava estaven confeccionats amb un teixit d'una qualitat tan exquisida que incomprendiblement vaig sentir l'impuls de tocar-ne la textura. M'encuriosia la seva vida. Era cert que es movia amb la mateixa facilitat entre els carrerons de l'East End de Londres que entre els exclusius passadissos del castell de Balmoral, on, segons els rumors, la reina, immersa en el seu dol, l'havia convidat a actuar? Se sentia tan còmode en companyia de lladres, carteristes i prostitutes com alternant amb bisbes, ministres del govern i prohoms de la indústria? Innocent com era jo, no em podia ni imaginar el que significava ser un home amb tant de món, famós a tots dos costats de l'oceà, estimat de tothom.

Ens va mirar a tots de fit a fit, aquesta vegada amb la insinuació d'un somriure.

—Aquest vespre hi ha dames presents —va començar, i la seva veu va ressonar per la sala—. No cal ni dir que em provoca una gran joia, però també em causa consternació, i desitjo que cap de vostès no sigui de la predisposició sensible que caracteritza les persones del seu sexe. Ja que, estimats lectors, amics meus, gent de lletres tots vostès, no em proposo entretenir-los aquesta vetllada amb qualsevol estirabot sobre aquella deliciosa criatura que es diu Sam Weller. Tampoc no tinc la intenció d'aixecar-los els esperits a través de l'empenta del benvolgut jove Copperfield. Ni buscaré remoure'ls les emocions tornant a explicar els últims dies de la malaurada Nell Trent, un autèntic angelet, que Déu tingui pietat de la seva ànima. —Va vacil·lar, per crear expectació, i nosaltres el vam observar, completament captivats de feia estona per la seva presència.— El meu propòsit —va continuar, després d'una interminable pausa, amb una veu cada vegada més profunda i mel·líflua, desgranant les paraules lentament— és llegir un

conte de terror que no fa gaire que he enllestit i que, si tot va bé, apareixerà al número de Nadal de la publicació *All the Year Round*. És una història terrorífica, senyores i senyors, concebuda per atraure fortament l'atenció i alhora emboirar els sentits. Hi apareixen fenòmens paranormals, difunts no morts, dissortades criatures que vaguen pel més enllà cercant la reconciliació eterna. Conté un personatge que no és ni viu ni mort, que no té ni forma material ni espiritual. El vaig escriure per glaçar la sang dels meus lectors i inundar d'esperits malignes l'origen mateix dels seus somnis.

Quan va haver pronunciat aquestes paraules, es va sentir un xiscle a la part central de la sala d'actes, i quan vaig tombar el cap, tal com va fer la meitat del públic, vaig veure una dona jove d'una edat aproximada a la meua, vint-i-un anys, amb els braços alçats enlaire i corrent passadís avall embogida de pànic. Vaig sospirar i la vaig menysprear en silenci per desacreditar el seu sexe.

—Si hi ha cap altra dama que desitgi marxar —va anunciar el senyor Dickens, que semblava encantat amb aquella interrupció—, els prego que ho facin ara. No em plauria deturar el fil de la història, i ha arribat el moment de començar la narració.

En pronunciar aquells mots, va aparèixer un nen per un lateral de l'escenari, es va acostar al senyor Dickens, va fer una gran reverència i seguidament li va atansar un feix de fulls. Quan el vailet va sortir a cuita corrents, l'escriptor va observar el que tenia a les mans, va passejar una mirada intensa i expressiva al seu voltant i va començar a llegir.

—«Ei! El de baix!» —va cridar, amb un bram tan ensordidor i inesperat que no vaig poder evitar de fer un bot.

Una dama darrere meu va proferir un renec i a un senyor assegut prop del passadís li van caure les ulleres. Aparentment complagut per la reacció que havia provocat el seu crit, el senyor Dickens es va aturar uns segons abans de continuar,

amb la qual cosa em vaig sentir immediatament captivada pel seu relat. Un únic focus il·luminava la pallidesa del seu rostre, i ell anava variant el to de veu segons els personatges, de manera que expressava la por, el desconcert i l'angoixa només amb un lleuger canvi de modulació de la veu. Tenia un sentit del ritme impecable, i ara deia alguna cosa que ens feia riure, i tot seguit en deia una altra que ens torbava, i a continuació encara una altra que ens feia botar de terror. Va representar els dos personatges centrals de l'obra —un guardaagulles que treballava al costat d'un túnel del tren i un visitant— amb tant d'entusiasme que semblava realment que hi hagués dos actors dalt de l'escenari interpretant els papers. El conte transmetia, tal com havia insinuat en la presentació, un aire desconcertant, i se centrava en un guardaagulles que estava convençut que un espectre l'informava de les calamitats que s'esdevindrien. El fantasma havia fet acte de presència una vegada, i seguidament s'havia produït un xoc terrible. Havia aparegut una segona vegada i una dona havia mort al vagó. I va aparèixer una tercera vegada, l'última, gesticulant desesperadament, instant el guardaagulles perquè s'apartés del camí, però com que encara no s'havia produït cap desgràcia, l'individu vivia amb un neguit infinit pensant en els horrors que havien de venir. Vaig considerar que el senyor Dickens era força retorçat per la manera com fruïa remonent les emocions del seu públic. Quan s'adonava que estàvem espantats, encara ens collava més, afegint-hi noves amenaces i perills que havia bastit per a nosaltres; quan ens convencíem que estava a punt de passar algun fet terrible, reculava i afluijava el suspens, es restablia la calma i nosaltres, que havíem aguantat la respiració tots alhora preveient algun horror, ens sentíem alliberats i exhalàvem i sospiràvem, i percebíem que el món tornava a la normalitat, moment en què ell ens agafava per sorpresa amb una sola frase, i ens feia xisclar quan pensàvem que ens podíem relaxar, aterrint-nos fins al fons de l'ànima

mentre ell no podia evitar un breu somrís davant de l'evidència que les nostres emocions eren fàcilment manipulables.

Mentre l'escriptor llegia, vaig començar a témer que aquella nit no dormiria, de tan convençuda com estava que em rodejaven els esperits d'aquells que havien abandonat la seva forma corpòria però encara no havien rebut autorització per travessar les portes del cel i es veien empesos, per tant, a vagar pel món, cridant planyívolament, desesperats per ser escoltats, semblant el caos i el patiment allà on anaven, sense saber quan es podrien lliurar a la pau de l'altra vida i al descans etern promès.

Quan el senyor Dickens va enllestir la lectura, va acotar el cap i es va fer el silenci entre el públic durant aproximadament deu segons, i en acabat va esclatar un aplaudiment unànim entre els assistents, ens vam alçar i vam demanar a crits que continués. Em vaig tombar per mirar el pare, i en comptes de trobar-me'l esverat com m'havia imaginat, el vaig veure pàl·lid, amb la cara que li lluia de transpiració, mentre inspirava i expirava amb alenades fatigoses, amb la vista clavada a terra i els punys serrats com a expressió de la determinació de recuperar l'alè i alhora la por de no recuperar-lo mai més.

I agafava ben fort, amb totes dues mans, un mocador tancat de sang.

En sortir de l'auditori aquella nit freda i plujosa, jo encara tremolava per efecte de la lectura dramatitzada i em feia ben bé la impressió que m'envoltaven aparicions i esperits, però el pare semblava refet i va manifestar que aquella devia ser la vetllada més agradable que havia viscut en molts anys.

—És tan bon actor com escriptor —va comentar quan travessàvem el parc, desfent el camí d'anada. Tornava a ploure altra vegada i la boira ens impedia veure-hi gaire més enllà d'uns pams del nas.

—Crec que sovint participa en espectacles teatrals —vaig dir—. A casa seva o a casa dels amics.

—Sí, és el que he llegit —va coincidir el pare—. No seria fantàstic que et convidés...?

El va interrompre un altre atac de tos i va haver de fer mans i mànigues per respirar mentre s'inclinava endavant, adoptant una postura poc decorosa enmig del carrer.

—Pare —vaig fer, passant-li el braç per les espatlles mentre provava de dreçar-lo—. T'hem de portar a casa. Com més aviat et treguis aquesta roba xopa i et fiquis en una banyera calenta, millor.

Va assentir amb el cap i va continuar la seva batalla, tossint i esternudant mentre ens recolzàvem l'un en l'altre per ajudar-nos. Em vaig sentir alleujada en veure que la pluja parava de cop quan vam vorejar Bayswater Road per agafar Brook Street, però amb cada passa que feia notava que els peus se m'anaven xopant cada vegada més a través de les sabates i no gosava ni pensar en la mullena que devia suportar el pare. Per fi vam arribar a casa i ell mateix es va obligar a estar-se dins la banyera durant mitja hora, després es va posar la camisa de dormir i el batí i finalment es va reunir amb mi a la sala.

—No oblidaré mai aquesta nit, Eliza —va assegurar un cop vam estar asseguts l'un prop de l'altre al costat del foc, prenent un te calent i menjant torrades amb mantega a la sala, que tornava a estar aromatitzada amb l'olor de canyella i castanya de la seva pipa—. Quin individu tan formidable.

—Jo l'he trobat terrorífic de debò —vaig matisar—. M'agraden els seus llibres gairebé tant com a tu, no cal dir, però m'hauria estimat més que hagués llegit algun fragment d'una de les seves novel·les. No sento inclinació per les històries de fantasmes.

—Que potser et fan por?

—Em neguitegen —vaig dir, brandant el cap—. Conside-

ro que tot relat que versi sobre el més enllà i sobre forces que la ment humana no pot comprendre enterament corre el risc d'inquietar el lector. Tot i que no em fa l'efecte que jo hagi experimentat mai la por com la poden arribar a sentir els altres. No sé què significa estar aterrit de debò, només conec la sensació d'estar desconcertada o sentir-me incòmoda. El guardaagulles del conte, per exemple. L'aterria l'horror que sabia del cert que hauria d'encarar. I aquella dona del públic que ha corregut cridant com una esperitada. No em puc imaginar què es deu sentir davant del pànic en estat pur.

—Que no creus en els fantasmes, Eliza? —em va demanar, i jo em vaig tombar per mirar-lo, sorpresa per la pregunta. La cambra estava fosca i el pare estava il·luminat només per la llum de les brases candents, que li enfosquien els ulls i li feien brillar la pell amb el color de les flames intermitents.

—No ho sé —vaig respondre, dubtosa, ja que no sabia ben bé què en pensava, d'aquella qüestió—. Per què? I tu?

—Crec que aquella dona era imbècil —va sentenciar el pare—. Vet aquí el que crec. Amb prou feines havia començat a parlar el senyor Dickens quan ella s'ha esparverat. Si era d'un tarannà tan sensible, ja no hauria ni d'haver vingut.

—La veritat és que sempre he preferit els seus relats més realistes —vaig continuar, apartant la mirada—. Novel·les que exploren la vida dels orfes, contes de superació de l'adversitat. Els joves Copperfield, Twist i Nickleby sempre gaudiran d'un lloc més elevat entre les meves preferències que el senyor Scrooge o el senyor Marley.

—«Per començar, en Marley era mort» —va citar el pare amb veu greu, imitant tan bé l'escriptor que em va fer esgarifar—. «No n'hi ha cap mena de dubte».

—Prou —vaig dir, rient en contra de la meva voluntat—. Sisplau.

Em vaig adormir poc després de ficar-me al llit, però vaig tenir un son intermitent i agitat. Els somnis van ser substituïts

per malsons. Vaig coincidir amb esperits en comptes de viure aventures. El paisatge estava format per cementiris obscurs i vistes estrofolàries, i no pas per cims alpins o canals venecians. Però, amb tot, vaig dormir d'una tirada i, quan em vaig despertar, sentint-me defallida i poc enèrgica, la claror del matí ja es filtrava per les cortines. Vaig consultar el rellotge de paret; era gairebé un quart de vuit i vaig renegar, sabent del cert que faria tard a la feina i encara havia de preparar l'esmorzar al pare. Tanmateix, quan vaig entrar al seu dormitori uns minuts després per comprovar si havia millorat durant la nit, de seguida em vaig adonar que estava molt més malalt del que m'havia afigurat. La pluja del vespre anterior s'havia apoderat d'ell i era talment com si la gelor se li hagués instal·lat als ossos. Presentava una pallidesa cadavèrica, tenia la pell humida i enganxosa, i em vaig espantar molt, de manera que em vaig vestir amb una revolada i vaig fer una corredissa fins al capdavall del nostre passatge, on vivia el doctor Connolly, amic i metge de gran prestigi. L'home em va acompanyar a casa i va fer tot el que va estar a les seves mans, no en tinc cap dubte, però em va dir que no podíem fer altra cosa que esperar que la febre remetés, o desitjar que així fos. Vaig passar la resta del dia al costat del llit del pare, pregant a un déu que no s'interferia gaire sovint en els meus pensaments, i al capvespre, quan el sol havia descendit altra vegada per ser substituït per la nostra perpètua i martiritzadora boira londinenca, vaig notar que el pare m'agafava la mà cada vegada menys fort, fins que se'n va separar del tot i va passar a millor vida. Em va deixar òrfena com aquells personatges dels quals havia parlat la nit abans, si és que algú es pot considerar orfe a vint-i-un anys.